

# **БЕНЕЛЮКС КАТО УСПЕШЕН МОДЕЛ ЗА РЕГИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПРИЛОЖИМОСТ ЗА БЪЛГАРИЯ И ЮИЕ**

Бойко Вълчев\*

## **УВОД**

Регионалното сътрудничество в Югоизточна Европа е един от основните приоритети в българската външна политика след края на Студената война. България се включи в много и различни формати като Организацията за Черноморско икономическо сътрудничество, Пакта за Стабилност в ЮИЕ, ЦЕФТА, Процеса за стабилност в ЮИЕ, а по-назад във времето Плана "Шифтър", Плана "Роайомон" и други. Вероятно всеки един от тези формати е допринесъл за намаляване на напрежението на Балканите и за засилване на икономическото сътрудничество. Трайният интерес на България към формите на регионално сътрудничество, обаче, е повод в това изследване да се разгледа една от най-старите и утвърдени форми на регионално сътрудничество – съюзът между Белгия, Холандия и Люксембург, известен под названието Бенелюкс.

Бенелюкс обхваща 1,7% от територията на ЕС, населяван е от около 5,6% от населението на ЕС, но генерира близо 8% от БВП на ЕС. Зад тези цифри поне до известна степен има принос регионалното сътрудничество между трите страни, което вече има натрупан завиден опит. Затова изследването ще се спре на два въпроса: 1) какво прави толкова успешна форма на регионално сътрудничество Бенелюкс и 2) може ли опитът на Бенелюкс да бъде от полза за България с оглед регионалното сътрудничество в ЮИЕ.

## **ОСНОВНО ИЗЛОЖЕНИЕ**

### ***Цел и задачи на изследването***

Целта на настоящото изследване е да се анализира опита на Бенелюкс в регионалното сътрудничество през последните 70 години и да се изведат факторите и практиките, превърнали го в една от най-успешните форми на регионално сътрудничество. Конкретните задачи на изследването обхва-

---

\* Бойко Вълчев, доцент, доктор в катедра "Международни отношения", УНСС, e-mail: b\_valchev@hotmail.com

щат 1) преглед на историческите предпоставки, довели до възникването на регионалното сътрудничество между Белгия, Холандия и Люксембург, 2) анализ на организационната структура на Бенелюкс към настоящия момент, 3) оценка в каква степен опитът и модели на сътрудничество в Бенелюкс са приложими за ЮИЕ.

### **Основната хипотеза на изследването**

Основната хипотеза на изследването е, че колкото по-продължително е едно регионално сътрудничество, толкова по-голямо доверие се генерира между участващите държави и степента на интегрираност и конвергенция е по-висока. Тази хипотеза ще се провери като се анализира дали моделът на интеграция между членуващите държави и формите на сътрудничество се задълбочават с времето.

### **Приложена методология и методика**

Изследването съчетава исторически анализ по отношение на периода, предхождащ зараждането на Бенелюкс и предпоставките за възникването на формата, с правен анализ на организационната му структура. По-нататък най-успешните модели на сътрудничество в рамките на Бенелюкс са обект на качествен анализ, като се прави съпоставка до каква степен те са приложими за целите на българската външна политика.

### **ИСТОРИЯТА**

Ако се погледнат историческите корени на това регионално сътрудничество, може да се установи, че в далечното минало – през XV и XVI в. трите днешни държави са били под съвместно управление, първоначално от Бургундското херцогство, а впоследствие в рамките на Испанската империя на Хабсбургите. Разделението възниква през 1568 г. в резултат на Нидерландската революция, когато Холандия получава своята независимост и брани своята протестантска вяра, докато Белгия и Люксембург остават под испанска власт в лоното на католическата църква. Това показва, че в период на ожесточени религиозни войни, трите страни са разделени на религиозен принцип.

Бенелюкс се озовава отново в рамките на една държава през 1815 г., когато след застъпване на Великобритания белгийските и люксембургски територии са присъединени към Кралство Нидерландия. Съвместното съществуване обаче продължава само петнадесет години, защото отношението на холандците и лично на краля към белгийските провинции е дотолкова

непоносимо, че белгийците предпочитат да вдигнат революция и с цената на кървави бойни действия, да отвоюват свободата си. Удивителното е, че предходните двеста години белгийците търпят първо испанското, а после австрийското управление, без да се вдигат на бунт. Така на практика големите национални герои в Белгия са отвоювали свободата от омразната Холандия и нищо не предвещава, че след време двете страни ще си сътрудничат най-тясно. Макар и не толкова драматично, но през 1867 г. Люксембург също получава своята независимост от Холандия. Така може да се приеме, че общото минало е по-скоро травматично и не е предпоставката, направила Бенелюкс толкова успешен формат за регионално сътрудничество.

## НАЧАЛОТО

Първата стъпка е предприета малко след Първата световна война, когато през 1921 г. Белгия и Люксембург пристъпват към икономически съюз. Реалното начало на обединението от три държави, обаче, се поставя през мрачните дни на Втората световна война, когато задграничните правителства на Белгия, Холандия и Люксембург, избягали от окупираните от Хитлер земи и намерили убежище във Великобритания, влизат в контакт помежду си, за да обсъдят перспективите за следвоенното възстановяване. За всички е ясно, че за динамиката на съвременния свят техните територии са твърде малки и ако искат да бъдат конкурентоспособни спрямо далеч по-големите си съседи, те трябва да премахнат ограничения във взаимната си търговия. Затова не е изненада, че войната още не е приключила, когато трите правителства подписват през 1944 г. договор за митнически съюз, който влиза в сила през 1948 г. Премахва се начисляването на мита в търговията между трите страни и се въвежда обща митническа тарифа спрямо трети страни. Така се поставя началото на Бенелюкс, като обединение, предвестник на европейската икономическа интеграция още преди Декларацията "Шуман". Инициатор на обединението до голяма степен е външният министър на Белгия Пол-Анри Спаак, по-късно един от пионерите на европейската интеграция. Впоследствие трите държави съгласувано влизат в Западноевропейския съюз през 1948 г. и в НАТО през 1949 г., в Европейското обединение за въглища и стомана през 1951 г. и в Европейските икономически общности през 1956 г.

Митническият съюз през 50-те години е доразвит на няколко етапа. Първо, през 1953 г. е установена обща търговска политика на трите страни, а през следващата – 1954 г. е въведено свободно движение на капитали. Решителната стъпка обаче е предприета през 1958 г., когато се създава Икономически съюз "Бенелюкс" за срок от 50 г. С договора, освен споменатите вече достижения, се въвежда свободно движение на стоки, хора и услуги, както и координация на икономическите, финансовите и социалните поли-

тики. Два са официалните езици на съюза – холандски (говорим в Холандия и фламандската част на Белгия) и френски (говорим във валонската част на Белгия и Люксембург).

Ако се направи съпоставка между Икономическия съюз Бенелюкс и Европейските икономически общности, ще се установят много сходства в целите, ако не в структурите. И двата формата са въвели четирите основни свободи, митнически съюз и свободна търговия. Това сходство на двата регионални формата до голяма степен обезличава ползата от Бенелюкс и трябва да мине известен период от време докато Бенелюкс намери своята добавена стойност към това, което трите страни така или иначе постигат в рамките на ЕИО. Една от първите форми е сътрудничество в рамките на ЕИО. Съгласувайки позициите си преди заседанията, трите страни имат значително по-голяма тежест при вземането на решения в общността, отколкото биха имали поотделно.

## АКТУАЛНА ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА

През 2008 г., когато изтича 50 годишният срок на първоначалния договор, е подписан нов договор, този път безсрочен. Обединението е преименувано на Съюз Бенелюкс, а акцентът върху по-нататъшната дейност на Бенелюкс е поставен върху две основни идеи:

1. Засилване на трансграничното сътрудничество.
2. Тестване на проекти и идеи с оглед по нататъшното им прилагане в ЕС, като се избегнат слабостите, установени в рамките на Бенелюкс.

С този договор се прави една качествено нова стъпка към превръщането на Бенелюкс в регионално обединение, което излиза от сянката на ЕС и започва да придобива един много по-иновативен модел на все по-задълбочаващи се форми на интеграция.

Съюзът Бенелюкс разполага с пет основни институции: 1) Съвет на министрите; 2) Съвет Бенелюкс; 3) Генерален секретариат; 4) Междупарламентарна асамблея и 5) Съд.

Съветът на министрите е най-висшият орган за вземане на решения в Бенелюкс. Традиционно се събира във формат министри на външните работи на трите държави веднъж на два месеца. Когато обаче се обсъждат засилени форми на сътрудничество, които са от компетенциите на други министри, то съветът на министрите заседава в различен формат – министри на екологията, на икономиката, на транспорта или на вътрешните работи в зависимост от разглежданата област. Председателството на съвета се заема от една от държавите членки за период от една година, като за 2018 г. това е Кралство Белгия. Решенията се вземат с единодушие.

Съветът Бенелюкс се състои от висши експерти от министерствата на държавите членки. Към съвета Бенелюкс съществуват 90 различни работни групи в много тесни области, които могат да бъдат призвани да дадат своето мнение за изготвените проекти за сътрудничество. Работата на експертите в съвета Бенелюкс е да обсъдят в детайли предложенията за решения, да обособят проблемите пред практическото приложение на проектите и да набележат възможните решения, така че внесените от тях в съвета на министрите окончателен вариант да е готов за приемане.

Генералният секретариат е ключовата институция в Бенелюкс с важни изпълнителни функции. Състои се от ограничен брой служители, които работят на пълно работно време за Съюза Бенелюкс. Ръководството на генералния секретариат се осъществява от управително тяло, състоящо се от един Генерален секретар на Бенелюкс и от двама негови заместници, по един от всяка държава членка. Освен че осигуряват с всичко необходимо заседанията на останалите формати в Бенелюкс, особеното на Генералния секретариат е, че само той разполага с правото на инициатива. Секретариатът може да събере експерти от различните области, да постави на обсъждане различни идеи за задълбочаване на интеграцията и на базата на тези дискусии да подбере инициативите, които да бъдат доразвити в рамките на Съвета Бенелюкс и Съвета на министрите. Ако между трите държави не може да се стигне до съгласие по дадена инициатива, секретариатът може да се опита да намери компромиси, които да спомогнат за излизане от задънената улица. По-нататък секретариатът обичайно се заема с реализирането на различните проекти, както и с отчитането на постигнатите резултати в годишните доклади. Анализът на постигнатото през предходната година, както и на неразрешените проблеми спомага да се генерират нови идеи за инициативи през следващата година.

Междупарламентарната асамблея се състои от 49 депутати от националните парламенти – по 22 от Белгия и Холандия и 7 от Люксембург. Депутатите в Междупарламентарната асамблея обсъждат в пленарна зала приоритетните проекти на сътрудничество за съответната година и същевременно отговарят за това националните им парламенти да прокарат тези мерки, които са необходими за реализиране на съответните форми на сътрудничество. Депутати могат също така да съветват своите представители в съвета на министрите за най-ефективните насоки на развитие на Съюза Бенелюкс.

Съдът на Бенелюкс се състои от 9 съдии – по 3 от касационния съд на всяка държава членка. Задачата на Съда е да съблюдава за еднаквото прилагане на нормите, приети от Съюза Бенелюкс във всяка от държавите. Ако някое от националните съдилища се затрудни в тълкуването или прилагането на норма, валидна за Бенелюкс, съдията може да отрави преюдициално запитване до Съда на Бенелюкс, който излиза със задължително тълкува-

ние. Иначе нормите на Бенелюкс са пряко приложими в националното право на всяка държава членка и фирми и граждани могат да се позовават на тях в защита на своите интереси. Съдът се произнася също така и в редките случаи, когато съществува спор за компетентност между различни институции на Съюза Бенелюкс.

Така нормалната процедура за приемане на решение в Съюза Бенелюкс обхваща следните етапи: 1) проект по инициатива на Генералния секретариат; 2) обсъждане на проекта от експертните групи към Съвета Бенелюкс; 3) допитване до населението по модела на ЕС за Зелена книга; 4) евентуална консултация с Междупарламентарната асамблея; 5) решение с единодушие в Съвета на министрите; 6а) за споразуменията – ратификация от националните парламенти; 6б) за проектите – приложение от Генералния секретариат; 7) Съдът съблюдава за унифицирано прилагане на нормите. Такъв модел за вземане на решения отчита в максимална степен мнението на различните заинтересовани лица. В някои компоненти той копира модела на вземане на решения на ЕС, но за разлика от ЕС в Бенелюкс механизмът е значително по-облекчен и по-ефективен, защото постигането на съгласие на само три страни е много по-лесно постижимо. Същевременно този механизъм позволява лесна обратна връзка по отношение на слабостите от вземаните решения. Генералният секретариат отчита как са приложени решенията на Бенелюкс и, ако установи слабости или необходимост да бъдат внасяни изменения в тях, именно той може да поеме инициативата за ново решение. Това обаче рядко се налага и като цяло повечето инициативи на Съюза Бенелюкс са добре премислени предварително и добре се приемат от обществеността в държавите членки.

## **ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ НА СЪТРУДНИЧЕСТВО**

С договорът от 2008 г. са залегнали три приоритетни области на сътрудничество:

1. Вътрешен пазар и икономическо сътрудничество.
2. Правосъдие и вътрешни работи.
3. Устойчиво развитие.

Развитието на интеграцията в тези приоритетни области се планира чрез програми за четири годишен период. В програмите се залагат стратегическите цели и приоритети за конкретния период. След това програмите се конкретизират за всяка година с годишни планове, в които са предвидени конкретни проекти и инициативи. Годишно Съюзът Бенелюкс реализира от порядъка на 130 различни проекти в трите приоритетни области, които имат пряко отражение върху подобряването на условията за живот и за работа в трите страни. За да се илюстрира нивото на интеграция в рамките на Бене-

люкс, тук ще бъдат разгледани проектите и инициативите през предходните години и за настоящия четиригодишен период, който обхваща от 2017 до 2020 г.

### *Вътрешен пазар и икономическо сътрудничество*

Основен акцент в тази приоритетна област е поставен върху усилията за устойчиво развитие. Това е свързано както с ангажиментите, поети по линия на ЕС, така и с ясното съзнание, че климатичните промени представляват първостепенен риск за сигурността в дългосрочен план и затова икономическото развитие трябва да бъде съобразено с усилия за съхраняване на природата. Много от проектите в Бенелюкс са насочени към модернизация на транспортната инфраструктура и намаляване на генерираните от транспорта емисии. Като конкретен пример може да послужи проекта за въвеждане на интелигентни системи за управление на транспорта в трите страни, които да намалят задръстванията, често срещани в градове като Брюксел, Антверпен, Амстердам и Ротердам. Друга важна насока на развитие е постепенната дигитализация на митническите процедури, която да ускори значително обработката на документите и плащането. Отново в областта на транспорта се работи за хармонизация на глобите в трите страни, така че за идентични нарушения да се плащат идентични глоби, като същевременно нарушителите получават на домашния си адрес глобите, независимо в коя от трите държави са извършили нарушение.

Другият важен акцент в тази приоритетна област е завършване на общия пазар. Бенелюкс премахна роуминга в телефонните разговори между трите държави, още преди това да стане факт в ЕС. Много усилия се полагат за развитие на пограничните райони, които в миналото са били по-слабо развити поради периферното си положение. Сега една от целите, които си поставя Бенелюкс е интегриран пазар на труда. Взаимното признаване на дипломите е първата стъпка в тази насока. Освен нея обаче Бенелюкс инвестира много и в предоставяне на подробна информация за наличните работни места отвъд границата. На безработните или търсещите работа се предоставя също така информация за трудовото и социално законодателство, което те трябва да имат предвид, ако искат да работят в съседна държава от Бенелюкс. В резултат на подобни усилия близо 90 хил. души живеят постоянно в една от трите държави, а постоянната им месторабота е в друга от страните в Бенелюкс. Това представлява 37% от всички трансгранично работещи в ЕС, като броят им постепенно нараства. Интересна подробност е, че в Бенелюкс здравните застраховки са валидни на територията на трите държави, което позволява на работещите отвъд границата да се обръщат за здравни услуги и към болниците по месторабота. Годишно около 200 хил. човека се възползват от тази възможност.



Тясно свързани с усилията за устойчиво развитие и завършване на общия пазар са и инициативите на Бенелюкс в енергийния сектор. Бенелюкс е инициатор на Петстранния енергиен форум (в литературата се среща като Penta Lateral Energy Forum или PLEF), който включва освен Белгия, Холандия и Люксембург, също така и Франция, Германия, Австрия и Швейцария. Това е пилотен проект в рамките на ЕС по отношение на интегриране на енергийните мрежи, оценка на сигурността на доставките и гарантиране на гъвкавост в случай на кризисни ситуации. Отделно държавите от Бенелюкс правят мащабни инвестиции с оглед разширяване капацитета на вятърните паркове в Северно море.

### *Правосъдие и вътрешни работи*

На второ място Съюзът Бенелюкс отделя специално внимание на проблемите на сигурността и се стреми към интегриране на системите за сигурност в трите страни. Обичайна практика е, когато в Брюксел се провежда заседание на Европейския съвет, специално за събитието да бъдат командировани полицейски екипи от трите държави, които да си разпределят функциите по предотвратяване на терористична или друга заплаха.

Полицейското сътрудничество е първостепенна грижа за трите държави и в това отношение те са постигнали ниво на сътрудничество, което далеч изпреварва ЕС. На първо място трите държави поддържат офицери за свръзка във външните министерства и полицейските управления на съседните държави, така че във всеки един момент да могат да разчитат на бързо съдействие с информация или оперативна намеса по всяко разследване. Второ, полицейските служби имат директен достъп до базите данни на полицейските служби на съседните държави, така че веднага могат да установят дали дадено лице или предмет не е свързано със закононарушение в съседна страна. Трето, мобилните екипи на полицията разполагат с мобилна радиовръзка с полицейските управления зад границата, и ако преследвано от тях лице се опита да избяга в съседна държава от Бенелюкс, те могат да предупредят своите колеги, които да организират блокада или да продължат преследването отвъд границата. Специална конвенция между трите държави, обаче, допуска полицейските екипи да продължат преследването на престъпници и отвъд границата на собствената държава, дори и без да се свързват с мобилните екипи на съседната държава. Четвърто, с оглед по-добрата координация между полицейските екипи на трите държави, те провеждат съвместни учения, на които тренират постигането на по-добра координация. И накрая, следствените органи имат право да провеждат съвместни разследвания в трите държави, което значително повишава ефективността в разследването на случаи на трансгранична престъпност.



Съюзът Бенелюкс се стреми към тясно сътрудничество и по отношение на превенцията и управлението на кризи. Между трите държави съществува постоянна координация между кризисните центрове. В случай на криза се осъществява оперативно сътрудничество между екипите на пожарната безопасност, бързата помощ и службите за сигурност. Целта е до мястото на инцидента да стигнат екипите, които са най-близо, дори и те да идват от близък град отвъд границата. В случаите на мащабни щети могат да бъдат мобилизирани екипи от трите страни, а ако бъде запълнен капацитета на болниците в зоната на инцидента, пациенти могат да бъдат прехвърляни към болници в съседната държава.

И накрая Бенелюкс отделя специално внимание на предотвратяването на финансови измами и престъпления. За тази цел социалните системи на трите държави са свързани и лицата, подали молба за социални помощи в повече от една страна веднага биват залавяни. Компетентните власти поддържат също така обмяна на информация с оглед залавянето на лица и ли фирми, избягващи плащането на ДДС или акцизи. Напоследък се обръща внимание и на обмяната на опит по отношение защитата от киберзаплаха и измами в интернет.

#### *Устойчиво развитие*

В областта на екологията и устойчивото развитие съществуват множество по-малки проекти, които няма как да бъдат изчерпателно представени. Същественото е, че трите държави са приели обща стратегия за борба с климатичните промени. В тази връзка е създаден местна марка "Lean and Green" на фирми, които са поели задължението да намалят емисиите си с 20% за 5 г. Освен това се полагат усилия за повишаване качеството на въздуха чрез забрана употребата на амоняк в земеделието. Трите държави обменят опит по отношение рециклирането на отпадъците, а отделен проект се занимава със защитата на речното биоразнообразие в района на дигите и ВЕЦ-овете. Държавите от Бенелюкс са си поставили също така за цел да повишат информираността на населението по отношение на екологичните заплахи, затова освен различни информационни кампании, в училищните програми на децата са залегнали курсове на екологична тематика.

#### *Политическо сътрудничество*

В допълнение към конкретните проекти, които се разработват в рамките на Съюза Бенелюкс, между трите държави съществува високо ниво на политическо сътрудничество, което далеч надхвърля рамките на Бенелюкс. Белгия, Холандия и Люксембург имат договореност да съгласуват позициите си и да си осигуряват взаимна подкрепа по въпроси свързани с: 1) ЕС; 2) ООН; 3) регионални въпроси; 4) трети страни. Затова преди всяко засе-

дание на Съвета на ЕС, независимо в какъв формат, тримата министри се събират за консултации, на които обсъждат с каква позиция да излезнат по различните въпроси. Идеята е, че когато гласуват съгласувано в рамките на ЕС, тяхната тежест при вземането на решения нараства. Подобни консултации се провеждат и между министър-председателите на трите държави преди Европейски съвет. Координация съществува и на ниво работни групи към Съвета на ЕС. Ако представителят на една от трите държави е възпрепятстван да присъства на заседание, той може да изпрати позициите на своята страна на своите колеги, които да ги отстояват дори в негово отсъствие. Съответно доклад от заседанието се изпраща на отсъстващия експерт, така че той да може да информира своите ръководители за постигнатите договорености. Всяка седмица европейските кореспонденти провеждат консултации по актуалните досиета по линия на ЕС. Така на практика Бенелюкс излиза с единен глас в рамките на ЕС, което значително повишава ефективността в отстояване на позиции.

Белгия, Холандия и Люксембург си сътрудничат и по отношение на издигането на кандидатури за различните международни организации като ООН, ОССЕ, НАТО, ЕС и др. Те никога не издигат конкурентни кандидатури, а когато една от тях издигне кандидат, другите две го подкрепят, като мобилизират влиянието си пред други държави за разширяване на подкрепата.

Може би най-впечатляващо все пак е сътрудничеството спрямо трети страни. Белгия, Холандия и Люксембург имат договореност взаимно да представляват интересите си в страните, в които някоя от тях няма дипломатическо представителство. Най-често това е Люксембург и затова има принципна договореност Белгия да представлява Великото херцогство по икономически и консулски въпроси, а Холандия по политически и културни въпроси. Има страни, в които обаче Белгия или Холандия нямат посолства, и тогава другата страна отстоява интересите. Показателен е примерът с Кабо Верде, където има само Холандско посолство. От няколко години обаче белгийското външно министерство е изпратило свой дипломат, който се помещава в холандското посолство. Белгийският дипломат се явява втори човек в посолството и по време на годишната отпуска на посланика, белгийският дипломат ръководи персонала на холандското посолство и взема решения по всеки възникнал въпрос. Такова сътрудничество не е изключение, тъй като всяка от държавите разполага с командировани служители в другите външни министерства с оглед бързо решаване на възникващите въпроси и подобряване на координацията. През 2011 г. бе осъществено и съвместно посещение на външните министри на трите страни в Пакистан. Бенелюкс отчита, че това ниво на сътрудничество още не е постигнато във военната област, но това е поставено като цел за близкото бъдеще.

*Резултати от изследването*

Бенелюкс безспорно е най-успешният формат на регионално сътрудничество. Анализът до голяма степен потвърждава първоначалната хипотеза, че колкото по-продължително е едно регионално сътрудничество, толкова по-висока степен на доверие и интегрираност се постига. Бенелюкс е не само най-старият формат на регионално сътрудничество, но през последните години той е преминал към качествено нов етап на интеграция, непостижим за останалите регионални съюзи за момента. Като факторите, изиграли ключова роля за успеха на Бенелюкс, освен продължителността на сътрудничеството, трябва да се открият още два – сходното равнище на обществено-икономическо развитие и малкия брой участващи държави. Сходното равнище на развитие позволява лесно да бъдат откроявани проекти от общ интерес. Малкият формат от три участващи държави обаче е още по-важен, тъй като той значително облекчава координацията и позволява оперативност при вземането на решения. Към тези три фактора може да се добави и четвърти – стабилна и оптимално изградена институционална рамка, която да анализира доверието и политическата воля в конкретни проекти и инициатива. И в крайна сметка именно конкретните проекти и инициативи, които носят осезаеми подобрения в начина на живот в Бенелюкс, осмислят съществуването на този регионален формат за гражданите на трите страни.

Приложим ли е опитът на Бенелюкс за регионалното сътрудничество в Югоизточна Европа? Един утвърдителен отговор би наложил извънредно много уговорки. На първо място регионалните формати в Югоизточна Европа съдържат много повече от три държави, които превръща съгласуването на позициите в извънредно трудна задача. Второ, нивото обществено-икономическо развитие в региона е различно, което допълнително затруднява задачата за набелязване на общи проекти и инициативи. Трето, наличието на множество неразрешени конфликти подкопава доверието между държавите от региона, а без него не може да се постигнат напреднали форми на регионална интеграция. Дори трите държави от ЮИЕ, членуващи в ЕС – България, Румъния и Гърция – които периодически провеждат срещи и дори съвместни заседания на правителствата, не могат да се похвалят с такова ниво на взаимно доверие, че например да открият съвместни посолства. Затова може да се приеме, че страните от ЮИЕ имат да извървят дълъг път, докато могат да се възползват от опита на Бенелюкс, иначе един добър пример какво може да се постигне при високо равнище на доверие и координация.

*Референции:*

Biscop, S. et al. (2013), The Future of the Benelux Defense Cooperation, Clingendael / Egmont Reports, <https://www.clingendael.org/publication/future-benelux-defence-cooperation> (accessed 16.02.2018)

"Programme de travail commun 2017-2020. Coopération sans frontières" (2017) Secrétariat general de L'Union Benelux, Bruxelles, Janvier 2017. [http://www.benelux.int/download\\_file/6112/2809/](http://www.benelux.int/download_file/6112/2809/) (accessed 16.02.2018)

"Rapport annuel 2016", Secrétariat general de L'Union Benelux, Bruxelles, Mars 2017. [http://www.benelux.int/download\\_file/6138/5650/](http://www.benelux.int/download_file/6138/5650/) (accessed 16.02.2018)

## **БЕНЕЛЮКС КАТО УСПЕШЕН МОДЕЛ ЗА РЕГИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПРИЛОЖИМОСТ ЗА БЪЛГАРИЯ И ЮИЕ**

### **Резюме**

Целта на изследването е да се анализира опита на Бенелюкс в регионалното сътрудничество и да се изведат факторите, превърнали го в е най-успешния формат за регионално сътрудничество. Изследването се базира на исторически и правен анализ. Основните изводи са, че ключови фактори за успеха на Бенелюкс са сходното ниво на развитие, малкия брой участващи държави, наличието на доверие, политическа воля и стройна институционална структура, която да канализира тази воля в конкретни инициативи.

**Ключови думи:** Бенелюкс, регионално сътрудничество, четиригодишна програма, годишен план, устойчиво развитие

**JEL:** R5

## **BENELUX AS A SUCCESSFUL MODEL FOR REGIONAL COOPERATION APPLICABILITY FOR BULGARIA AND SEE**

### **Abstract**

The current research aims at exploring the experience of the Benelux countries in regional cooperation and outlining the factors that made Benelux the most successful regional format. The research is based on historic and legal analysis. The main conclusion points out that the success of Benelux is mainly due to the similar level of development, the small number of participating countries, the high level of trust and the political will for cooperation as well as a suitable institutional framework that channels the political will into concrete initiatives and projects.

**Key words:** Benelux, regional cooperation, annual plan, 4-year framework, sustainable development

**JEL:** R5